

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

นิเวศสังคมของชุมชนลำปะทาวภายหลังการก่อสร้างเขื่อน
ไฟฟ้าพลังน้ำลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ

ผู้เขียน

นางสาวอมรรรัตน์ นาคเสพ

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูศักดิ์ วิทยาก็ค อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การศึกษานิเวศสังคมของชุมชนลำปะทาวภายหลังการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำลำปะทาว จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ เพื่อศึกษานิเวศสังคมในชุมชนลำปะทาวในมิติทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ทางด้านเศรษฐกิจ และทางด้านการใช้ทรัพยากร ภายหลังการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำลำปะทาว และเพื่อศึกษาการตอบสนองและการปรับตัวของชาวบ้านชุมชนลำปะทาวภายหลังการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำลำปะทาว

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ภายหลังการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำลำปะทาวภายในชุมชนลำปะทาวได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมคือ มีการย้ายเข้าออกเพิ่มขึ้นภายในชุมชนจากนายทุน แรงงานต่างถิ่น และนักท่องเที่ยว เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนเองและคนนอกชุมชน รวมไปถึงความสามัคคีภายในชุมชนและความมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลกันยังคงมีอยู่ตามเวลาและโอกาสจะเอื้ออำนวยด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ การแลกเปลี่ยนแรงงานเปลี่ยนไปเป็นการจ้างด้วยเงินเป็นหลัก ชาวบ้านเริ่มมีการปรับตัวการใช้ชีวิตมีระเบียบแบบแผนตามกระแสนิยม ผู้อาวุโสเริ่มมีบทบาทในครอบครัวและชุมชนน้อยลงไป การจัดงานประเพณีต่างๆ ของชุมชน มีจัดงานใหญ่ขึ้นเนื่องจากต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวทำให้รูปแบบการจัดงานเปลี่ยนไปโดยเน้นที่ความสนุกสนาน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจคือ ชุมชนลำปะทาวได้รับความสนใจเข้ามาลงทุนด้านเกษตรกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยวจากนายทุนภายนอก มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านโอกาสในการมีงานทำและทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านการประกอบอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาสู่การบริการการท่องเที่ยว ชาวบ้านเริ่มมีรายได้จากการประกอบอาชีพเสริมจากบริการนักท่องเที่ยว การหาซื้อสินค้าได้รับความสะดวก

และมีสินค้าให้เลือกมากขึ้น ในย่านการท่องเที่ยวราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ มีราคาแพงขึ้น และทางด้านการใช้ทรัพยากรคือ ชาวบ้านในชุมชนยังคงใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม เป็นหลัก แต่มีการเปลี่ยนชนิดของพืชที่ปลูกและกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อได้ใช้ประโยชน์จาก ที่ดินให้ได้มากที่สุด คือนอกจากปลูกพืชเชิงเดี่ยวแล้วยังมีการปลูกยางพารา ยูคาลิปตัส และเลี้ยง ปลาในกระชังด้วย และการใช้ทรัพยากรป่าไม้ภายในชุมชนคือ มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ของชาวบ้าน ที่ต้องการขยายพื้นที่เพาะปลูกและนายทุนที่ต้องการพื้นที่ทำเลดีในการสร้างบ้านพักเพื่อรองรับ นักท่องเที่ยว จึงทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของป่าลดลง ชาวบ้านไม่สามารถหาประโยชน์จากป่าได้ เต็มที่เหมือนในอดีต

ส่วนการตอบสนองของชาวชุมชนลำปะทาวบ้านภายหลังการสร้างเขื่อนลำปะทาว แบ่งเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มที่ยอมรับและไม่ยอมรับในการสร้างเขื่อนครั้งนี้ โดยที่ชาวบ้านทั้งสอง กลุ่มมีการปรับตัวคือ มีการเปลี่ยนอาชีพ ลดขนาดที่ดินทำกิน ออกไปทำงานต่างถิ่น และรวมกลุ่ม ชุมชนเรียกร้องเงินชดเชยค่าที่ดินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Thesis Title Social Ecology of Lampatao Communities After the Lampatao
Hydropower Dam Construction, Chaiphum Province

Author Ms. Amonrat Naksep

Degree Master of Science (Geography)

Thesis Advisory Committee

Professor Dr. Manat Suwan	Advisor
Assistant Professor Dr. Chusak Wittayapak	Co-advisor

ABSTRACT

This research titled "Social Ecology of Lampatao Community After Lampatao Hydropower Plant Construction in Chaiphum Province" aimed to 1) Study the social ecology in Lampatao community in aspect of society and culture, economy and resource consumption after the construction of Lampatao hydropower plant and 2) Explore the response and the adaptation of villagers living in Lampatao community after the construction of Lampatao hydropower plant.

According to the study, the results found that there were some changes in the social and cultural aspects in the Lampatao community after the dam construction. It could be explained that more people moved in and moved out within the community. Most of them were capitalists, migrant workers and tourists. The relationship between the local people in the community and nonlocal people was changed. The changes also included the unity and the kindness of the local people. Even though they were helpful and supported each other but it depended on chance and economic reason. The labor exchange was turned into money. Besides, the villagers had adapted their ways of life following modern trend. The role of senior leaders in family and community was reduced while the traditional ceremonies of the community were bigger than the previous ceremonies. It was because these festivals were held to promote local tourism, then the concept of the ceremonies was changed by emphasizing more fun. In aspect of economic change, the Lampatao community became an interesting area for the external capitalists to invest for

agricultural and tourism business. More job opportunities and alternative careers were provided. In aspect of the agricultural change, furthermore, the villagers turned to earn their living from the tourism. Some received extra income from additional jobs and tourist services. It was more convenient to buy anything and more types of products were available also. However, in some tourist places, the price of necessary consumer goods was more expensive. In aspect of the resource consumption, the villagers still mainly used their lands for the agriculture but the type of plants and the agricultural activities were changed to utilize the lands as much as possible. In addition to single crop, the villagers grew rubber tree, eucalyptus tree and invested for fish cage. Anyway, several villagers invaded into natural forest to expand their cultivated area meanwhile certain capitalists needed good location to build accommodations for the tourists. Thus, the forest abundance constantly decreased which affected the villagers because they could not take advantage from the forest as much as they could like the past.

In aspect of the response of the villagers in the Lampatao community after the construction of Lampatao Dam, there were two groups of supporters and opponents. Both of these groups agreed and disagreed with this dam construction. Nevertheless, the research found that the people of these two groups adapted themselves. They changed their occupations, diminish the size of their agricultural lands, went out for migrant workers and established an assembly to call for their compensation from related agencies.